

Recenzja rozprawy doktorskiej
mgr inż. Kamili Mizernej
pt. ” Wpływ wybranych czynników i procesów na poziom
wymywania metali ciężkich z odpadów”

1. Podstawa recenzji

Recenzja przedmiotowej rozprawy powstała na wniosek Pani dr hab. inż. Lidii Dąbek prof. PŚ w którym powołuje mnie na recenzenta rozprawy doktorskiej Pani mgr inż. Kamili Mizernej.

2. Uwagi ogólne

Praca została napisana na Politechnice Opolskiej pod kierunkiem dr hab. inż. Anny Król, prof. PO – jako promotora w postępowaniu doktorskim oraz dr inż. Marty Bożym sprawującej funkcję promotora pomocniczego.

Tematyka recenzowanej pracy, dotycząca wymywania metali ciężkich z matrycy odpadowej znajduje się w obszarze moich zainteresowań naukowych.

Uznaję, że praca wnosi wkład w rozwój teorii i praktyki w dyscyplinie nauk inżynierii środowiska.

Wybór Autorki odnośnie do tematyki badawczej należy uznać za trafny i istotny ze względów praktycznych, nie tylko z punktu widzenia jakości środowiska, ale także z uwagi na kontekst ekonomiczny i społeczny. Wzbogacanie rozwiązań w zakresie metodologii symulujących warunki środowiskowe na jakie narażone są deponowane odpady, przyczynia się bowiem w zasadniczy sposób do wzbogacenia wiedzy w zakresie mobilności metali zawartych w odpadach przemysłowych. Autorka przeprowadziła badania kluczowe z punktu widzenia procesów wymywania, wzbogacając je o własne modyfikacje, co jest istotnym elementem nowości w rozpatrywanym kontekście - bezpieczeństwa środowiskowego oraz zdrowotnego w gospodarowaniu odpadami.

3. Tytuł, zasadnicze aspekty metodologiczne i ogólna charakterystyka pracy

Tytuł pracy – „Wpływ wybranych czynników i procesów na poziom wymywania metali ciężkich z odpadów” bezpośrednio nawiązuje do podjętego w pracy problemu badawczego i jest spójny zawartością treściową całej rozprawy.

Na podstawie studium literatury z zakresu charakterystyki badanych odpadów, a także czynników wpływających na uwalnianie metali do roztworu, Autorka określiła **zakres pracy**, obejmujący wykonanie testów wymywalności o zróżnicowanym charakterze i odnoszących się do odpadów o różnym składzie i uziarnieniu.

Tezę pracy sformułowano w postaci stwierdzenia: zmiana parametrów procesu wymywania przyczyni się do uwalniania zmiennych ilości metali ciężkich z odpadów. Przyjęto ponadto, iż tendencja procesu wymywania metali z odpadów mineralnych pod wpływem oddziaływania takich samych czynników będzie niejednoznaczna.

Głównym celem naukowym rozprawy była „ocena wpływu czynników zewnętrznych oraz parametrów badania na poziom wymywania wybranych metali ciężkich (Zn, Cu, Pb, Ni, Cd, Cr og) z odpadów.

Struktura dysertacji została oparta na 9 rozdziałach, nie licząc załączników oraz części zawierających streszczenie, wprowadzenie i spis literatury.

W rozdziale pierwszym zaprezentowano charakterystykę metali ciężkich – ich źródła, drogi przemieszczania się oraz rolę jaką pełnią w metabolizmie organizmów żywych. Szczególny nacisk Autorka położyła na szczegółowy opis właściwości metali.

W rozdziale drugim dokonano opisu uwalniania metali z matrycy oraz scharakteryzowano podstawowe czynniki jakie mają wpływ na wymywanie metali. Najwięcej uwagi Autorka poświęciła analizie wpływu pH środowiska oraz właściwości sorpcyjnych jako czynników decydujących o uwalnianiu metali do roztworu, co jest podstawą oceny ich mobilności w środowisku.

W rozdziale trzecim przedstawiono główne metody oceny uwalniania metali ciężkich z odpadów. Szczególnie istotną częścią jest podrozdział dotyczący ekstrakcji sekwencyjnej.

Przedmiotem rozdziału czwartego były cel i tezy pracy.

W rozdziale piątym, w logiczny, spójny sposób przedstawiono program badawczy – w tym zaplanowane do przeprowadzenia testy wymywalności.

Rozdział szósty obejmuje charakterystykę odpadów które poddano badaniom – były to dwa żużle pohnitnicze oraz kompozyt uzyskany z popiołów z palenisk domowych i osadów ściekowych.

W rozdziale siódmym szczegółowo opisano metodykę badań wymywalności.

Przedmiotem rozdziału ósmego była analiza wymywalności metali ciężkich z odpadów pod kątem zmienności czynników i parametrów procesów wymywania.

W rozdziale dziewiątym porównano efektywność testów wymywalności w oparciu o ilość wyługowanych metali.

Spis literatury z której Autorka korzystała w trakcie pracy obejmuje 133 pozycje. Istotnym elementem spisu – obok polskich i obcojęzycznych artykułów z czasopism

naukowych są polskie normy dotyczące wykonywanych oznaczeń, a w szczególności testów wymywalności. W spisie ujęto także procedury wymywania opisywane w aktach Environmental Protection Agency (EPA).

Część z załącznikami zawiera tabele z wynikami badań omawianych w tekście pracy.

Uwagi krytyczne i sugestie

Pomimo, że pracę tę oceniam wysoko, moją uwagę zwróciły następujące drobne mankamenty:

- 1) Badane odpady scharakteryzowano m.in. pod kątem gęstości nasypowej, przy czym oznaczenie wykonano dla próby sukcesywnie zagęszczanej w czasie usypywania próby. Nie możemy mieć zatem zupełnej pewności czy wszystkie próby zagęszczono dokładnie w takim samym stopniu. Może lepiej byłoby wyznaczyć ten parametr bez zagęszczania?
- 2) W rozdziale dotyczącym ekstrakcji sekwencyjnej (rozd. 8), dla lepszej czytelności kolejność frakcji powinna być podana w odwrotnej kolejności (czyli od F1 do F5) – zarówno na wykresach słupkowych jak i w legendzie.
- 3) W rozdziale 8.3 do porównań powinno się zastosować odpad o identycznej granulacji – zachowując tym samym podobną wielkość powierzchni cząstek.
- 4) W tabeli 8.7 pokazującej wartości maksymalnej dostępności metali, warto było dodać procentowe wartości wymytych metali w odniesieniu do zawartości całkowitej – poprawiłoby to czytelność wyników eksperymentu. Tekst można jeszcze uzupełnić o kilka zdań dyskusji dotyczącej udziału frakcji z ekstrakcji sekwencyjnej do wyników tego testu, oczywiście będzie to można zrobić podczas przygotowywania pracy do opublikowania.
- 5) Forma edytorska i warstwa językowa tej pracy zasługują na ocenę wyróżniającą – Autorka uniknęła błędów często spotykanych w pracach młodych naukowców – chaosu w części poświęconej dyskusji wyników, błędów interpunkcji oraz wielokrotnie współrzędnie lub podrzędnie złożonych zdań. Korzystanie z pracy nieco tylko utrudniają tabele znajdujące się w załącznikach – na końcu pracy.

Wniosek końcowy

Przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska mgr inż. Kamili Mizernej posiada następujące cechy:

- 1) Powstała na znaczącej bazie przeglądu literatury źródłowej, własnych doświadczeń i badań empirycznych opartych na weryfikowalnych metodach ilościowych i jakościowych.
- 2) W pracy zastosowano odpowiednią konwencję prowadzącą w logiczny sposób do zaprojektowania i przeprowadzenia niezbędnych badań.
- 3) Autorka biegle posługuje się odpowiednimi metodami zarówno analizy prób, jak i interpretacji uzyskanych wyników.
- 4) Pomimo swojej złożoności, praca jest starannie opracowana edytorsko, ilustrowana tabelami i wykresami, co podnosi jej zawartość treściową.

5) Autorka posługuje się dobrą polszczyzną. Treść rozprawy podana jest w sposób atrakcyjny, dostępny nawet dla czytelnika spoza obszaru wiedzy omawianego w dysertacji, pomimo że w wielu fragmentach konieczne było zastosowanie specyficznej terminologii.

Nieliczne wskazane w tej recenzji krytyczne uwagi szczegółowe, nie zmieniają mojej pozytywnej oceny rozprawy jako całości.

Recenzowana praca doktorska mgr inż. Kamili Mizernej jest samodzielnym, oryginalnym rozwiązaniem zaprezentowanego w niej celu naukowego. Autorka podjęła temat, który ma istotne znaczenie z punktu widzenia praktycznego. Trafnie określiła założenia dotyczące analizy problemu i z sukcesem zastosowała właściwe metody badawcze.

Doktorantka wykazała się odpowiednią ogólną wiedzą z zakresu gospodarki odpadami w odniesieniu do problematyki oceny oddziaływania zdeponowanych odpadów pohutniczych oraz paleniskowych na środowisko, a także umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Reasumując stwierdzam, że rozprawa mgr inż. Kamili Mizernej spełnia warunki zawarte w Ustawie z dnia 14.03.2003 r. *O stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz.U. 2003 Nr 65 poz. 595 z późn. zm.) oraz w związku z ustawą z dnia 3 lipca 2018 r. *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. 2018 poz. 1669) i niniejszym wnoszę o dopuszczenie jej do dalszych etapów procedury ubiegania się o stopień naukowy doktora.

